

Innehållsförteckning

PANELDISKUSSION 1 - Vad vill vi uppnå och vilka är utmaningarna?	1
PANELDISKUSSION 2 - Förlagens vision för skolan och hur Skolfederation ska användas. Vad behöver göra nu för att komma vidare med digitala läromedel?	12
PANELDISKUSSION 3 - Tjänsteleverantörernas vision för skolan och hur Skolfederation ska användas. Vad är viktigt att göra nu?	19
AVSLUTANDE PANEL - Vad behöver göras nu?	25

PANELDISKUSSION 1 - Vad vill vi uppnå och vilka är utmaningarna?

https://www.youtube.com/watch?v=HPHcdaydVtk&list=PLtDs7N_g_eiYZ-cxdGuTBS6qn_JXa94Zq&index=2 16 min och 50 sek in i filmen

MODERATOR:

- Carl Heath

PANEL:

- Marie Spetz, Helsingborgs stad
- Douglas Potter, Kungälv kommun
- Lennart Henriksson, Sundsvalls kommun
- Mick Hellgren, Sandvikens kommun
- Hans Nilsson, Täby kommun

PUBLIKFRÅGOR:

- ❖ Mats Östling
- ❖ Martin Tiberg från Invigos

- Jag tänkte inleda med att fråga er allihop hur er initiala resa in i Skolfederation var, för ni är alla medlemmar. Vad var ert mål och var befinner ni er idag i relation till det målet?
- Douglas: Ja, för oss handlar det om att kunna nyttja digitala läromedel och digitala resurser överhuvudtaget. De digitala läromedel och resurser vi använde oss av var oftast sådana vi hade en kommunlicens på, där var det värt att lägga ner den kraft och energi och kraft på att skapa single sign-on o s v. För att kunna jobba fullt ut insåg vi att det inte går att jobba på det sättet, vi kan inte köpa in ett läromedel och sedan skyffla e-postadresser, lösenord etc. för alla användare i kommunen. Det blir inte hållbart, det blir för mycket manuellt arbete och osäkerhet, lösenordshantering.
Idag är vi fortfarande på gång att koppla på tjänsten och hoppas komma igång med första testerna under hösten, det är vår målsättning ljust nu.
- Marie: Först då skälet till att börja fundera kring Skolfederation var att vi hade ett projekt som hette "projekt skolportal" som är avslutat nu, där ett av de viktiga målen var att kunna ha en miljö där man kunde nå alla system, pedagogiska och administrativa, med en

inloggning både för elever, vårdnadshavare och pedagoger. Vi är framme där egentligen nu, att vi är i skarp drift med den skolportal vi har byggt.

- Följdfråga till Marie: Och på tjänstesidan är ni klara nu med målet ni hade, eller vad tänker ni?
- Marie: ja vi är klara rent funktionellt med det. Men det ansluts ju hela tiden, och kommer ju göra så klart, tjänsteleverantörer efter hand. Vi har sedan årsskiftet två av de största leverantörerna och nu efter sommaren har vi fått in en tredje. Det är precis på gång i dagarna att få in också kring digitala läromedel, vi har påbörjat samarbete med SLI också så att det är fler och fler på gång in.
- Hans: Det är liknande erfarenheter naturligtvis som ligger bakom vårt också, men jag tycker Roberts bild som han visade, det där med lappen i bänklöcket, jag såg ju den själv på en skola. Det roliga var att igår kom samma lärare till mig och sa *"Hasse är det inte klart snart det där med Skolfederation för jag blir tokig"*. Och någonstans där är det, precis som Douglas säger, att skjuta ut till hela, alltså det blir ju ingen användning. Användning blir det när lärarna själva och rektor bestämmer sig för att det här vill vi jobba med, det här, och det här, och det här. Det där kommunala perspektivet till alla, det är bara att glömma. Vi kan inte jobba så, så Skolfederation är oerhört väsentligt ur ett pedagogiskt perspektiv.

Vi har attribut och vi har koppling till vårt AD och sånt hyggligt klart. Det är en inloggningssida ungefär motsvarande det Douglas och Helsingborg tar upp som är kvar för oss. Sen tror jag att ni som sitter här, skulle vara jättebra om det var många rektorer som var här. För där tror jag vi måste få med mer, alltså direkt från verksamheten, för jag tror inte att det är så många.

- Handuppräknin g hur många rektorer finns på plats – ingen,
Hur många tjänsteleverantörer finns på plats – ett flertal,
Representanter från kommun och friskolor – ett fåtal,
Representanter från statliga myndigheter och liknande (skolverk, utbildningsdepartement, SKL och sådant) – ett fåtal (Stockholms universitet. Ni från Stockholms universitet är sugna på eventuella samarbeten med Skolfederation)
- Hans: Jag saknade rektorerna med andra ord för de behövs här.
- Mick: Jag saknar en grupp till och det är lärarna. Nu har jag spanat in två lärare i rummet som jag vet, som får sträcka på sig lite ni som är lärare. Kan inte ni också räcka upp handen då, Niklas du är väl lärare och Rolf du är lärare också, du är IT strateg nu men har varit lärare förr.

Hur många har varit lärare förr? (Handuppräknin g och flertal räcker upp händerna)
Tack, för jag har också varit lärare förr, idag är jag strateg i Sandviken tillsammans med Rolf och det är ett fantastiskt roligt jobb. Men jag är pedagogen som har sprungit runt och gjort allt det här och har haft fusklappen under bänklöcket och försökt köra Webbstjärnan med ettor och tvåor. Och så fort innan lektionen börjar öppna alla bänklöck, fram med alla datorer och logga in varenda unge. Nu funkar det, nu sitter det, och sen nej så gjorde det inte det i alla fall.

När jag kom till Sandvikens kommun introducerade de Skolfederation som ett stort häftigt koncept som jag inte riktigt förstod. Men nu när jag har fått chansen att sätta mig in i det här och förstätt att vi har en plattform på plats, vi har ett samarbete med Skolfederation som är igång, vi har leverantörer som redan idag levererar tjänster via Skolfederation till våra lärare, då vet jag hur enkelt det är för alla våra pedagoger på våra skolor att oavsett kompetens eller upplevd kompetens komma åt de här resurserna som de behöver. Självklart är det precis

som Hans säger att rektorns roll är enormt viktig här. Men kan vi också få till lärarens roll här, att de förstår att det finns en Skolfederation, att de när de blir uppvaktade av Gleerups och Liber och andra leverantörer, att de förstår att de kan ställa motfrågan *"men hör ni, det här med Skolfederation, är ni med där?"* Då får ju vi en gräsrotsreaktion som vi tycker är jättelämplig för då kommer lärarna till oss i våra grupper och i våra nätverk som vi har och så frågar dem så här *"du den här leverantören har kommit till mig de verkar finnas med i Skolfederation är det en tjänst vi kan ha?"* Och då går det blixtnabbt för oss att säga att, ja det kan vi lösa åt dig och då har vi vunnit hur många steg som helst i den processen. Jag vågar väl säga utifrån den målsättning jag har fått presenterad för mig när jag började i Sandviken så är vi liksom där nu, så nu väntar vi på leverantörerna och nu skulle vi vilja att de börjar dyka upp och uppvakta oss och säga: *"hör ni, vi har Skolfederation och ni har det, så vad vill ni ha för någonting?"*.

Där skulle jag vilja hamna.

- Lennart: Jag ska börja i ett annat perspektiv. Jag jobbar alltså som IT-samordnare på barn och utbildningsförvaltningen. Från 2010 har vi kört en systematisk planering av vad vi ska åstadkomma planmässigt för att det ska funka att köra digitala resurser i skolan. Vi såg till att det var fiber överallt, utbyggt trådlöst i samtliga verksamheters lokaler och sen då - ok vi ska ju använda grejerna också. Då kom man till utmaningen, så jag och några kollegor var runt och utmanade en stor del av förlagen som sitter här som vi har träffat, de stora drakarna, för att få till någonting.

I fjol fick vi två, Gleerups och Studentlitteratur, att hänga på och sen körde vi ett sex månaders projekt tillsammans med piloter, så att vi ska fixa det här. Då ska vi ta bas, vi ska ta standard, av attribut för er som har tittat på det här. Vi ska ta alltihopa, vi ska visa att det går att göra, och det var en rätt rolig utmaning. Jag fick nöjet att vara projektledare och hålla samman alla de här. Det gick bra, för alla ställde upp på sin front, våra verksamhetssystemleverantörer, och det blev bra resultat.

Sen är det naturligtvis så att resan inte är färdig där, det är ju som Mick säger, resan är ju bara påbörjad med att ha infrastrukturen på plats. Men vi körde neuropedagoger samtidigt som piloter och de hade tillgång till alla digitala läromedel. Det var väldigt nyttigt för jag har fått väldigt mycket elev- och pedagogåterkopplingar. En del bra, en del väldigt spännande att man tror att det kan bli så här konstigt ibland. Sen har vi startat ett nytt läsår där vi har en gymnasieskola som kör större delen av sin verksamhet med digitala läromedel. Det är ju en spännande utmaning att se - håller det här nu då? Eller håller det inte? Det man ska säga om utmaning också, federationen håller, det är inga problem. Men man ser ju då det beroende man får, gentemot att det inte funkar. Till exempel om du får en störning med en attack som vi fick för några veckor sedan som sänker internetpipan till väldigt låg kapacitet, då blir det kaotiska förhållanden och inga glada miner i plugget där du bara har det digitala.

Men ungefär så ser resan ut, men den är inte avslutad, den är bara påbörjad. Skälet att vi körde var att jag räknade lite på hur många administrativa uppgifter gör pedagogerna i Sundsvall. Ja 300 000 ungefär fick jag ihop det till. Så räknar jag tjänster, ja ok - de här kan jag göra något bättre för och sen kan jag ju avlasta pedagogerna, med de här lösenorden som Hans snackade om, det är ju en hemska hantering. Så ser bakgrunden ut.

- Om jag bara skulle fortsätta med en fråga till dig att spinna vidare på. Du beskrev ju några utmaningar ni har stått inför i det här pilotarbetet ni har gjort. Men vad skulle du beskriva var, om du skulle peka på någon enskild utmaning som du har känt från det att ni trädde in i Skolfederation, till där ni befinner er idag? Finns det någonting utifrån vad Skolfederation gör som ni känner har varit en utmaning eller är det i era egna praktiker, eller är det relation till

tjänsteleverantörerna? Vad har du sett, om du skulle försöka identifiera en enskild största utmaning med att driva på och accelerera det här arbetet för er?

- Lennart: det är två delar, det är pedagogerna som måste ha möjlighet att jobba med det här, och det förutsätter att eleverna har tillgång till verktyg som kan köra digitalt så klart. Men där man har det, om jag förhåller mig dit, där är ju då att du måste känna att det tillför någonting mer och du måste ha tjänsteleverantörer, alltså läromedelsförlag. Jag tror på struktur och på sådant sammanhang, men jag tror också att man ska integrera grejer i varandra och där ser jag den delen då. Det hänger också samman med eleverna, om jag tar det i samma spår, eleverna är rätt konservativa på gymnasiet. Det är inte givet, utan det är inte tjohej tjohej vad roligt att ha en liten behändig sak här och slippa bära en massa annat. *"Ah men du, jag vill nog ha boken och ligga på rygg i sängen och bläddra i"*. Det stötte vi på förvånansvärt mycket faktiskt.
- Mick delar du bilden eller ser du några andra utmaningar?
- Mick: Jo, det är klart att jag måste dela den bilden. Den stämmer ju och all den erfarenhet som finns uppe i Sundsvall, det är skönt att få höra den förmedlad på det här viset. Så då kan jag få lägga på en utmaning som jag har upplevt bara här i dagarna och det är den från den lilla leverantören. När man säger Skolfederation så är det inte säkert att de tycker oj vad roligt. Utan snarare så kan de rygga tillbaka ett litet steg och tänka *"ja men det har inte vi, vi vet inte riktigt hur vi ska förhålla oss till den"*. Det kan vara jätteviktiga tjänster men till ganska små nischade grupper och ska man tänka sig att skolan ska vara tillgänglig för alla, framförallt för barn med särskilda behov och sådär, så behöver de leverantörerna med lite mindre, lite mer nischade verktyg, de behöver få tillgång till kompetensutveckling eller tillgång till stöd. Det kanske finns idag men att jag inte är medveten om det. Så den utmaningen skulle vara ohyggligt gynnsamt för oss om vi kunde hitta en lösning för tillsammans, hur kan man nå de små?
- Ja, för jag gissar att det är någon form av "långtail"-situation. De flesta kommunerna har ju ett antal ganska stora tjänster och som är rätt så breda och så vidare men sen finns det en mängd små produkter för nischade grupper och åldrar och vad det kan vara där det är betydligt svårare.
Hans - utmaning?
- Hans: Ja, jag tänker så här. Om vi skulle gå ut härifrån allihop och sen så vi behöver inte bara gå in i skolor här i Stockholm men vi kan väl åka till Täby till exempel, Upplands Väsby och så där. Så går vi in till vilken skola som helst så är det jättelätt att de plockar fram alla analoga läromedel och annat de använder. Alltså det finns ju hur mycket som helst, men det finns inte alls lika mycket av det här. Och där, et är en jätteutmaning för varje, precis som Lennart säger, till och med när eleverna säger att *"ja det är bättre att jag har min gymnasiebok i samhällskunskap"* boken, alltså boken bok. Sen så är det ett jättesteg för enskilda lärare, alltså det är ju inte bara det att det är någon slags digital bok vi pratar om, utan det är ju liksom hela utvecklandet hur jag ska jobba pedagogiskt. Jag bara tittar hur RUN och SUN har formulerat det i sin sammanfattning kring att det är ett helt nytt arbetssätt. Det är inte bara att vi har trådlösa nätverk och vi har Skolfederation - det är användandet på plats. Och de där skolorna som jag pratar om de finns ju överallt. Även i dem som kör Skolfederation mycket så vi har en gigantisk utmaning vilket vi kunde se också av Kristinas siffror. Jag var inte ett dugg förvånad, inte ens av dem som inte använder det för administration. Det är ju spännande i sig men som sagt var, vi har en gigantisk utmaning kring att använda det pedagogiskt.
- Marie någon utmaning?
- Marie: Ja ett par olika skulle jag vilja säga. Vi har ju delvis gjort det lite enkelt för oss av det skälet att vi i Helsingborg har valt att främst plocka in lärplattform, Fronter, Unikum, Skola24 har vi inne i vår skolportal nu då som är den federerade lösningen. Det innebär ju att det är

system som används och ska användas, så vi har inte haft nått problem egentligen att få igång användning kring det. Men jätteintressant att se nu när vi får med Gleerups och Studentlitteratur också som är de största leverantörerna som vi har som är på gång in, där vi ska se vad som händer mer där också. Men i själva användarledet är det ju mer pedagogiska saker som Hasse betonar här också, att faktiskt få till det digitala användandet på ett pedagogiskt sätt. De tekniska bitarna har ju fallit på plats och tekniken underlättar ju för pedagoger och elever, det vill säga att de har ett användarnamn och lösenord för att nå alla resurser och de kan röra sig och förflytta sig sömlöst mellan systemen utan några problem. Så att mest fördelar, lite kommunikativa hinder också, jag sa att det var två saker och det var det här kring kommunikation som jag har tänkt på också. Kommunikationen från oss som huvudman med tjänsteleverantörer både när det gäller själva portalen som vi har, kommunikationen till Skolfederationen och att få Skolfederationen att kommunicera med de olika leverantörerna. Där har vi också lärt oss mycket och det känns som att vi har rott i land det, men vi har behövt tänka till själva också, att vara tydliga med vad vi faktiskt vill och vad vi har för behov hos oss.

- Tack. Douglas - en utmaning som ni har stött på, på resans gång?
- Douglas: Jag har inte så mycket mer att säga egentligen jämfört med det som redan har sagts här. Men jag vill trycka på just det här de små tjänsteleverantörerna, där ser jag en stor utmaning. Hur kan man stödja dem från Skolfederation är väl något jag tycker, man måste hitta en modell för att stödja dem. Speciellt nischade program på gymnasiet, där de t ex tittar på hur man plockar isär en motor eller vad det nu är för någonting, alltså det går ut en klass i hela kommunen. Hur får man dem att hamna innanför det här taket så att de inte de får fortsatta problem?

Sen var jag på en konferens för en 6-7 år sedan, en kriskonferens angående skolans utveckling där det var lärarutbildningar ifrån Norden, Holland, Tyskland och England om jag kommer ihåg rätt. Där pratade man om krisen kring den digitala utvecklingen. Det man sade på den här konferensen var det att: Varför vill man bli lärare?; 1. Man har sommarlov, 2. Man slipper använda dator. Det var det näst vanligaste alternativet för att bli lärare i västvärlden, den högteknologiska västvärlden. Det är ju en verklighet som vi måste förhålla oss till. När vi då gör det knöligt och svårt med alla det här olika inloggningarna så underlättar ju inte det övergången till att jobba digitalt.

- När vi såg Kristinas rapport så var det ju just på frågorna om de administrativa systemen. Ser ni att det finns några särskilda utmaningar just på den administrativa sidan? Det finns ju sin egen verklighet just i den pedagogiska domänen och dem har ni berört lite grann med vissa typer av utmaningar vad gäller vissa typer av läromedelsleverantörer som är små o s v. Om ni ser till den administrativa sidan, där är det ju ofta lite bredare och generella system, är det någon som får någon direkt reflektion utifrån Kristinas rapport?
- Lennart: jag ser inte de här problemen. Det är sju år sedan vi körde igång skolan på webben, e-leg mot föräldrar och sånt här och det funkar bra. Sen kan man se det så här att vi måste ju sköta frånvarohantering, vi fick en ny lag 2011. Vi hade båda våra systemleverantörer och vi var igång direkt vid höstterminsstarten. Det där får du på mejl, på sms som förälder direkt när eleven är borta. Det är klart att det är en administrativ börda för pedagogerna, men det är ju lagstiftning och vi är skyldiga att följa den. Man måste göra på bästa möjliga sätt då. Jag tycker att den här delen är väldigt mogen. Det man däremot kan säga är att man behöver utveckla tjänsteleverantörerna, och nu pratar jag skola stora system, IST till exempel eller Skolsoft eller de här som vi har, ramavtalsleverantörer. Det som är problemet är att man bygger system och roller. Jag vill gå in så att jag kan dela upp det här på ett annat sätt. Jag vill alltså egentligen se en vision med en federativ tjänst till nästa upphandling där jag kan styra de här grejerna på helt annat sätt, och att jag kan göra en mix av leverantörer på ett annat

sätt. Idag har vi huvudleverantörer och underleverantörer och det var då det. Men när man kommer på 2017 som ni pratar om, då bör man ha en annan lösning. Då vill jag kunna plocka in flera olika mindre leverantörer till skolorna som då enkelt går in med en federativ tjänst och det är utvecklingsinriktningen på Skolfederation tycker jag.

- Så det du säger är att med den här typen av infrastruktur så öppnas det i praktiken upp möjligheter för dig att kunna köpa in tjänster som du inte tidigare skulle kunna köpa in, förutsatt att de tjänsterna så klart finns på marknaden.
- Lennart: Ja det är tanken och jag tror alltså att det kommer öppna på gott och ont. Det är naturligtvis tungt att vara förlag men samtidigt så måste jag också ge en eloge till Gleerups som ni hörde, att vi har gjort en fantastisk resa på ett år tillsammans. Det är ju så att vi faktiskt kör ett Spotify-försök i Sundsvall nu. Jag var en av dem som pratade om Spotify för ett år sedan och det är tanken att vi kör för invandrarelever och alla grundskolans läromedel och möjliggör där. Sen kan man köra html5 på de här. Du kan alltså göra så här, att din modersmållärare slipper sitta med studiehandledning med direktöversättning från böcker. Du kör bara Google translate i läromedlet så får du på det språk du kommer från och det är ju mängder som ni vet. Det är inte perfekt, men det är oerhört mycket bättre än att inte kunna läsa det svenska läromedlet alls. Det här tror jag är en riktig framgångsfaktor framöver och det kommer att hjälpa oss mycket.
- Fler tankar på det här temat?
- Douglas: vi har ju en grupp då som vi inte har här idag, rektorerna, och där ser jag det att man väljer från rektorsled att nej vi använder oss inte utav detta och vi använder oss inte utav detta. Så att det finns en del hål i användningen för administrativa verktyg, ja det förstår jag att det finns.
- Flera av er pratar om att rektorns roll är väldigt viktig. Vi har inte särskilt många rektorer i den här miljön, det kanske är mera naturligt givet i omfånget av Skolfederation idag och så vidare. Men om ni skulle se till vad är rektors roll i relation till Skolfederation? Om ni skulle tänka er in i en förställning där en rektor är fullt medveten, på gång, kan situationen och sammanhanget. Hur skulle det scenariot vara för en rektor? Någon som har en liten vision om vart ni vill att era rektorer ska vara i kommunen?
- Hans: Ja, generellt är det så och det visar all forskning nu också att rektor är extremt viktigt lokalt för skolutveckling, och IKT utveckling också naturligtvis. Så är det ju bara. Men när det gäller specifikt det här så är det ju ändå så att idag drivs det kanske mest av enskilda lärare. Som nu Kristina visade på dem som är med i Webbstjärnan det är ju trots allt inte ett representativt urval av alla. Men den stora delen av lärare, om det är 50-70% eller vad det nu kan vara, det är ju dem som man måste få med sig. Annars har vi den här extremt diversifierade skolan idag när det gäller IKT och det är rektors ansvar. Och då är ju Skolfederation ett starkt hjälpmedel för att komma igång med det och rektor måste driva den frågan.
- Vad behöver rektorn för att kunna driva den frågan?
- Hans: Ja, vara här. Jag tror att jag måste se till att de kommer hit, alltså vi skickar fel personer hit, litegrann.
- Lennart: Ja, att jag är här nu har att göra med att jag ska samordna det här och vi har rektorer med som jobbar, och de sitter ju i pedagogiska verkligheten. De behöver inte syssla så mycket med de här prylarna, de ska funka. Däremot så kommer man inte fram om inte man har en rektor som driver. Vi har en av våra rektorer på gymnasieskolorna som naturligtvis har tyckt att detta är jätteintressant. Han är inte det minsta teknik-lirare, det är inte det det handlar om, utan han förstår den pedagogiska utmaningen och vad kan man

göra och hur man kan förbättra när man kör ihop de digitala läromedlen. Så jag tror att rektorns roll är att vara pedagogisk ledare. Därför har vi startat ett projekt där vi kör ett till ett på alla lärare, där vi systematiskt utbildar samtliga rektorer. Det har vi har satt i system i våra tio skolområden så att det finns en pedagogisk it ansvarig där, och kör ringarna på vattnet i våra skolområden. Det rullar och kommer rulla fyra år från nu och starta nu i och med den här hösten. Jag tror det är det enda sättet att komma fram, för att vi kommer att ha 40 skolor, jag kommer ha 120 chefer då. Det kommer alltid finnas några som kommer vara sist, men det är ju inte dem man satsar resurserna på. På pedagogerna så är det som Hans säger jätteviktigt, de här 10, 15, 20 som ligger där i spets. De kommer ändå vara där och de här kanske 10 som är i bottenläget. Det handlar om är att få de här i mitten, kanske 70-80 procenten, det är dem vi behöver lyfta upp och få igång med det här. Det funkar jättebra tycker jag faktiskt.

- Jag tänkte ställa lite frågor om tjänsteleverantörer och era önskedrömmar och behov. Hur ser det ut för er rent konkret idag vad gäller era tjänster på den pedagogiska sidan tänker jag nu. Ni har pratat om Gleerups och Studentlitteratur, men hur ser det ut för olika åldersgrupper? Ser ni att det har gått vidare mer i något sammanhang än något annat? Om ni skulle ha en shoppingönskelista nu, hur ser den ut vad gäller tjänster inom Skolfederation? Vilka skulle ni vilja extra mycket vara med nu?
 - Mick: Det skulle vara fantastiskt med molnbaserade verktyg för elever med särskilda behov, generellt från ett och så hela vägen upp genom gymnasiet. Det skulle vara fantastiskt och jag vet inte vilken leverantör som skulle kunna erbjuda det. Det finns ju några aktörer där ute men att få ihop det med Skolfederation då är vi ju hemma, då har vi något vi kan erbjuda alla. För de här behoven finns ju oavsett om man är 6 eller 16 så kommer behoven att kvarstå, eller 19 för den delen. Så det skulle ingå få ingå i önskelista absolut.
 - Marie: Jag tror generellt också att det här med olika urval av läromedel, det ligger ju fortfarande idag på pedagognivå att man som elever och pedagoger utifrån de behov som finns i verksamheten kan vara med att styra och påverka. Så vi i Helsingborg har definitivt en vision om att vi inte ska rigga en skolportal uppifrån, det har vi delvis gjort såklart för att lösa det tekniska. Men att när behov och efterfrågan kommer så ska vi försöka se till att få med tjänsteleverantörer, om det är gratistjänster, olika typer av förlag, det ska inte spela någon roll om det är jättestora eller små. Utan att det faktiskt ska finnas när efterfrågan kommer utifrån verksamheten så ska man kunna koppla på, det ska vara lika enkelt att nå de här systemen via den här federationslösningen som vi har, det är vår ambition i alla fall.
- En trend man ser inom allt som har med skolor att göra, det är ju att saker och ting internationaliseras också på läromedelsidan. Hade man frågat för 8-9 år sedan om hur sannolikt det var om att en stor amerikansk sökmotor skulle ha en dominerande plats i svensk skolmiljö så hade man antagligen skrockat lite grann och tänkt att det där verkar ju lite flummigt, hur skulle de kunna göra det? Men det har ju de facto hänt och det finns många andra internationella aktörer som knackar på dörren eller redan är här också. Hur tänker ni utifrån den här typen av stora aktörer, där Sverige kanske är en liten perifer marknad någonstans? Hur känner ni inför det när ni står i relation till dem och just i relation till Skolfederation också? Jag har förstått att det inte är jättelätt att ringa de här jättestora företagen och *"hallå kan ni koppla upp"* och så vidare.
 - Lennart: Jag skulle sticka ut hakan litegrann, alltså det finns inga fria luncher, det vet ni. Det här gör man i ett syfte och det är klart att vi ska hindra eller skydda våra elever från att hamna i någon form av kommersialisering över världen. Till detta exempel att vi inte har något avtal. Ok, få jag ett avtal som datainspektionen godkänner har vi tryggheten på plats, då skulle Sundsvall gå i det här, men nej icke före. Det finns ju alltså ett antal inbyggda faror. Sen använder jag tjänsterna sen många år, det är inte det, men det handlar om en sak privat och en sak som vi gör som eget val. Som elev eller förälder eller vad det nu är. En annan sak

är det som vi skolhuvudmän säger att det här ska vi köra i vår verksamhet och det vill jag nog flagga lite varning för, man får inte vara för godtrogen i det här sammanhanget.

- Mick: Men det skulle vara otroligt roligt att driva ett sådant här samarbete tillsammans med en federation och kunna vara flera intressenter, flera huvudmän som har samma agenda, som vill skydda barnens integritet, som vill leverera fantastiska tjänster. För det är ju det det handlar om, de är ju fantastiska, med kollaborationer, plattformsoberoende, jag kommer åt dem oavsett om jag kör android eller htc eller, så kommer jag åt de här tjänsterna vart jag än är någonstans.
 - Det är ju egentligen en passning till Staffan och gänget på .SE då, att så här hjälp oss någonstans
 - Mick: Ja driv det här och så fixa fram några avtal där som vi kan teckna (sades i skämtsamt).
 - Hur låter det, låter det rimligt? (skratt)
 - Mick: det är ju oavsett om det är den ena leverantören eller den andra, båda de här två stora jättarna levererar någonting som är väldigt bra för skolan. Man pratar om kolaborativa samarbeten och vi pratar om formativ bedömning så har vi verktyget där, det är klart att vi vill använda dem.
 - I eftermiddag kommer det att finnas en panel mer med tjänsteleverantörer här på plats. Vilka frågor skulle ni vilja skicka med in i eftermiddagens panel?
 - Douglas: Nej, jag har inte några speciella frågor mer än de som vi har diskuterat tidigare, hur löser vi det för de små leverantörerna? De stora jättarna fixar detta, men de små leverantörerna, hur ska de få till detta, det känner jag en oro för.
 - Möjligen då erfarenheter från tidigare tjänsteleverantörer, vad kan man säga till dem, vad skulle man kunna göra för att få dem att komma på banan kan jag tänka mig blir en rimlig frågeställning.
 - Marie: Ja kanske till de lite mindre leverantörerna eller en liten uppmaning att vara tydliga i vad de behöver gentemot oss som huvudmän. Så att vi kan hjälpa till och leverera det som vi behöver leverera. Jag har upplevt att det har varit lite otydligt och det är det såklart för vi har varit igång ganska tidigt så det har inte varit något märkligt att det har varit så heller. Men det har varit ganska mycket "Trial and Error" och vi har fått testa oss fram. Så en tydlig bild så att vi vet vad det är vi faktiskt tar ställning till.
 - Hans: Nej, jag tänker lite så här också, det är inte så lätt att vara läromedelsproducent idag. De tjänar allt mindre pengar och sen kostar det här väldigt mycket pengar. Så att det är klart att det är lätt att göra en katalog av vad man skulle vilja ha, kolaborativt och eleverna med film och ljud och allt, självklart. Men jag förstår att det är en ganska svår sits man sitter i. När vi pratar om någon slags Spotify, ja Spotify går väl knappt ihop i hela världen, vi är ett litet land, rättigheter och allt annat. Det är en svår situation det förstår jag, framförallt för de större som har levt på en helt annan agenda. Men det är ju viktigt som sagt var att få med dem små.
- En annan liten passning är väl i så fall om man pratar med elever, det är spännande ibland, det ska man göra. Vad vill de göra då? De vill använda sin mobil, alltså det här med datorer, de använder mobilen jämt. Då måste ju också läromedel och annat funka bra i en mobil. Det är jag helt övertygad om att eleverna säger, för de använder den ju jämt till annat, inte sjutton sitter de vid en dator.
- Så en fråga om plattformsoberoende vill du skicka med.
 - Hans: Ja, det är oerhört väsentligt.

- Mick: Ja, det var plattformsoberoende. Och så vill jag att de som ringer ska säga självsäkert *"vi kan det här med Skolfederation"* för då kan jag koppla av, då vet jag att halva jobbet är gjort.
- Så hade de haft en liten stämpel när du tittar i katalogen....
- Mick: Ja stämpla på. Men att de säger det i samtalet *"Du Mick, vi kan det här med Skolfederation vi vet vad vi snackar om"*. Bra, då är vi på lika villkor på nått vis.
- Lennart: Ja, responsiva anpassningar till olika plattor är viktigt för att få det att funka. Hans är ju klok på det här. Jag har buntar av de här grejerna. Det är ju inte så att eleverna har en, de har ju en smartphone, de har oftast en platta och i värsta fall har de en tredje del och då är det verkligen en utmaning. Om vi ska köra igång eduroam som jag gärna vill göra, jaha du hur många accesser ska vi ha nu på den här grejen? Förstår ni problematiken; 15 000 elever som sitter med det här och så måste vi bygga ett nät. Då är det inte nätkapacitet som jag pratar om utan det är ju andra grejer. Till förlagen vill jag säga att, jag precis som Hans förstår er sits. Ni gör fantastiska utvecklingsjobb, jättefina grejer, det finns kompensatoriska lösningar hos en del av er som är glänsande. Funkar jättebra för eleverna med talsyntes och alltihopa, uppläsning och de där grejerna. Men det som är mitt problem är att jag har ett antal rektorer som har en budget, de ska hantera digitala läromedel och jag ska få dem att förstå att det här ska gå ihop, i alla fall inte dyrare än tidigare. Det finns en vision ibland på skolan att digitalt, det kostar ingenting. Nu kan jag skippa läromedelsbudgeten och sen tar jag internet, det är grönt. Jag slår mig för pannan när jag hör det där varje gång, för så är det ju inte, utan det är ju klart att du inte kan spara in alla läromedel. Men vi måste hitta ett sätt att hantera det och därav att jag har snackat om spotifyiering, möjligheten att kunna ta betalt. Det kanske går på grundskolan där det är färre, men på gymnasiet där vi har 900 kurser ungefär, det är en omöjlig uppgift.
- Så det du eftersöker är nya affärsmodeller också?
- Lennart: Ja, det är det. Man måste hitta det, vi får ju in de nya och de små, och där är det lite enklare.
- Men ni är ju också vana vid en viss typ av affärsmodeller när ni köper saker och ting och det är både LOU och det ena med det sjunde i olika sammanhang högt och lågt och böcker lever i sin egen värld. Hur mogna är ni i kommunerna att ta emot nya affärsmodeller när tjänsteleverantörerna kommer och knackar på dörren och säger *"vi har det här helt nya förslaget på en modell och prissättning"* Marie vad tänker du där?
- Marie: Där är faktiskt en ganska stor skillnad har vi märkt, eftersom de här systemen som vi har upphandlat enligt lagen om offentlig upphandling och vi har tecknat kommunkontrakt och det är ett antal licenser som löper på ett visst antal år och så. Det blir ganska så stor skillnad när man plockar in läromedelsleverantörerna där det faktiskt är den enskilda läraren och skolan, för man har ett helt annat licensförfarande. Så bara i och med att vi slår på det nu så kommer det se annorlunda ut i vår skolportal eftersom alla inte använder sig utav det. Så där blir ju hur själva affärsmodellen ser ut och hur man har valt att leverera sitt digitala läromedel, om det hör en bok till eller om det bara är digitala läromedel. Det innebär att vi får lite att ta ställning hos oss också, hur vi vill skylta fram det så det är faktiskt en jätteviktig fråga.
- Hans: För att inte tala om hur vi köper böcker idag om vi håller oss till analoga. Vi köper förmodligen mest genom någon form av distributör. Ja men tänk er tanken *"är det dit jag ska ringa för att dem ska fixa en digital"*? Det blir ju jätteknappt, okej då ringer jag till förlaget och säger att det här vill vi ha och sen sitter upphandlingsavdelningen där nere och nu börjar det här bli jobbigt. Det är en enorm utmaning. Kommentus håller just nu på med ett stort jobb kring det här med hur vi ska kunna köpa dem överhuvudtaget utan att hela tiden begå några brott mot LOU. Det är ju inga roliga saker att åka dit för det, så att det finns en sådan utmaning också.

- Tack så mycket, vi har några minuter kvar, är det någon som har en brinnande fråga som ni har suttit på här som ni skulle vilja skicka fram till våra kommunrepresentanter innan dem lämnar scenen här?
- ❖ Publik (Mats): Jag tänkte på detta med rektorer och ifrågasätter varför ska rektor överhuvudtaget känna till Skolfederationen? Man har tidigare aldrig någonsin tänkt att rektorer skulle bry sig om inloggningar, säkerhetslösningar, brandväggar. Helst sagt att det är ju ni som ska lösa den frågan och låta pedagogerna vara den pedagogiska ledaren så att vi lägger rätt i tanke på vad en rektor ska bry sig om. Det vill säga att de ska inte bry sig om Skolfederationen. Däremot ska de förutsätta att den finns och att ni har löst den frågan så att de inte behöver bry sig om inloggningar och lösenord bland annat.
- Hans: Ja men det är klart att det är så. Vad jag menar med rektors bit i det här är att vara med och driva, inte fatta hur det funkar rent tekniskt. Det förstår inte jag heller, inte en susning, men jag sitter ändå här. Det vill säga att förstår du det pedagogiska perspektivet för att driva på och hjälpa lärarna, ur den aspekten är det viktigt. Också att komma underifrån därför att jobbar vi i en kommun så finns det ganska många intressen. Det är inte alla som är jätteintresserade av att jobba för det här. Det kanske bara är i min kommun man upplever det här, men möjligtvis i någon annan också. Alltså vi har ju många intressen kring sådant här och då tror jag det är viktigt med ett underifrån perspektiv, ja men vi behöver ett enklare sätt att jobba med det här. Sen resten, det ska vi se till. Jag behöver och jag tror ganska många behöver det för att känna, ja men vänta nu, nu kan vi jobba ändå hårdare nu är det tryck på det här, det är 15 rektorer som säger det här att nu måste vi komma igång. Det är klart att det påverkar.
- Vi hugger en sista fråga, jag såg att det var en hand upp där bak
- ❖ Publik (Martin): Det blir mycket lättare med Skolfederation att koppla på nya leverantörer, men hur lätt blir det egentligen? Hur många personer är involverade i era kommuner när man ska skriva avtal, sätta ihop infrastrukturen, få ut det här till skolorna, vilken budget har ni per leverantör eller hur mycket kostar det per leverantör och hur många timmar tar det?
- Marie: Wow vad många frågor. Alltså den erfarenhet som jag har är att leverantörerna har varit oerhört välvilligt inställda, de vill finnas i vår federationslösning. Vi har inte haft några stora kostnader överhuvudtaget, knappt några alls när det gäller att få igång det hela. Det har varit tiden och det är det som har kostat oss pengar att vi har fått lägga en hel del personella resurser. Men jag räknar gärna på det för det borde vara något jag skulle kunna plocka fram.
- Det kanske skulle vara något av allmänt intresse att ta reda på längre fram och kanske mer en puck till Staffan att gräva i här.
- Marie: Men pengamässigt har det faktiskt inte varit några stora kostnader alls när det handlar om det här.
- Lennart: Det är naturligtvis så att vi räknat, men om jag låter bli att räkna den interna tiden för sådana som mig och sånt här, då är det oerhört billigt därför att var och en gör sitt. Då pratar jag ett antal tusenlappar, det är inga stora grejer. Sen måste man ända ha infrastrukturutveckling i en kommun och det kan jag inte räkna som kostnad för det här. Så nej, det är inga stora pengar att göra det här.
- Om man borträknar arbetstiden i kommunen?
- Lennart: Nja, du måste ju ha någon som jobbar, men de jobbar ju även med andra saker som hänger ihop med den. Infrastruktur måste ju finnas.
- Mick: Vi fick ju se Kristinas fina jobb och det fanns en slide i den där som jag valde att tolka så här; det är ju Webbstjärnans många superpedagoger som jobbar där, men trots att de har

genomfört ett förändringsarbete så har de samtidigt känt att de har sparat tid. Det tycker jag säger något om lärarkåren. Det är en väldigt positiv känsla att ta med sig, att trots förändringsarbete upplevs tidsbesparing. Jag tycker det är fantastiskt och det visar någonting på vilka det är vi faktiskt ska underhålla och se till att de kan lösa sitt pedagogiska uppdrag.

PANELDISKUSSION 2 - Förlagens vision för skolan och hur Skolfederation ska användas. Vad behöver göra nu för att komma vidare med digitala läromedel?

https://www.youtube.com/watch?v=2FwsujQriYA&list=PLtDs7N_g_eiYZ-cxdGuTBS6qn_JXa94Zq&index=3

MODERATOR:

- Mats Östling

PANEL:

- Marcus Ander, Gleerups
- Patrik von Bergen, Liber
- ~~Malin Fogelström, Natur & Kultur~~ deltog ej p g a sjukdom
- Fredrik Kennebäck, Sanoma Utbildning
- Jenny Linander, Studentlitteratur

PUBLIK:

- ❖ Lennart Henriksson, Sundsvalls kommun

- Vi har fått några perspektiv här på förmiddagen, vi har fått de som står för själv tjänsten, det vill säga .SEs bild av detta. Vi har fått en beskrivning av hur man som skolhuvudman, i det här fallet kommuner, tänker och tycker runt detta. Vi ska plocka in två ytterligare perspektiv innan lunch, det ena är producentperspektivet och det andra är utifrån tjänsteleverantörer. I bytet av panelerna får ni tänka om det är så att vi om 3-4 år fortfarande kan ha två paneler, där vi kan säga att de här producerar och de här levererar, någon typ av plattformstjänst. Eller är det möjligen så att vi kanske bara har en panel, för redan nu tycker jag att det är lite svårt att se - är det verkligen så att vi kan dela upp detta med produktionen av innehåll från det som är en mer renodlad tjänsteleverans?

Nåväl, välkomna förlag, producenter, leverantörer. En kort presentation får ni göra, två minuter, namn, hur långt ni har kommit med federationer och var ni befinner er just nu.

- Marcus: Jag är konceptansvarig för digitala läromedel. Vi har kommit en bit på vägen med Skolfederationen, och som Lennart i Sundsvall sa så var det vårt första skarpa projekt och sen är vi snart igång, hoppas vi, både i Täby och Helsingborg och i en handfull andra kommuner. Ja, vi är igång, det går långsamt, men vi är glada för det.
- Fredrik: Jag jobbar med digital marknadsutveckling. Vi är på gång med Skolfederation, vi är intressemedlemmar. Vi är igång och pratar med en del kommuner och med en del andra tjänsteleverantörer också hur man kan lösa det här med inloggning av våra produkter inne i olika system.
- Jenny: Är produktägare för våra digitala produkter som riktar sig till skolan. Vi har precis som Gleerups jobbat nära Sundsvall under 6 månader och lärt oss massa saker och är på gång med flera andra kommuner nu, bland annat Helsingborg.

- Patrik: Försäljnings- och marknadsdirektör. Det är mycket fokus på affärsutveckling på den digitala sidan, vi har varit med i Skolfederationen under en lång tid och varit väldigt aktiva i det standardiseringsarbete som pågår här och tycker det är en förutsättning för att vi ska lyckas digitalt i framtiden. Vi har federativ lösning som vi kör idag med huvudman och vi har massa på gång.
- Om vi fångar litegrann det som tidigare talare och paneler vart inne på, det vill säga vi pratar om kunder, hur ser intresset ut? Vad är det egentligen man frågar efter och hur många är det som frågar efter det, eller ställer krav på att ni använder federationen som lösning?
- Marcus: Det börjar komma, men det är inte jättemånga som ställer krav på att vi har federationen som lösning än. Men det är klart att nu när vi är igång så, så fort någon frågar efter det så känns det bra att kunna säga ja. Däremot så har kraven och önskemålen på digitala läromedel i stort utvecklats och blivit mycket mer sofistikerade och tydliga. Folk, både lärare, elever faktiskt och rektorer är mycket mer pålästa och införstådda med vad det innebär.
- Men den diskussion som fanns i början utav Skolfederationens tillblivelse, att leverantörer sa *"Ja det finns ju inga kommuner, skolor som använder det här"* och kommunen sa *"det finns inga leverantörer"* har vi passerat det, är vi över den tröskeln helt och hållet? Är det nu "bara" att rulla vidare?
- Marcus: Från vår sida känner vi så. För varje ny kommun som vi samarbetar med i federationen så har vi inte särskilt många timmars arbete, det är väldigt lätt för oss. Men vi har en respekt för att det är ett jättestort arbete i varje kommun också. Så att jag tror att nu när det är 28 tjänsteleverantörer inne så är nog den värsta tröskeln över från vår sida, det tror jag. Nu väntar vi på kommunerna.
- Fredrik: Om man pratar om rektorer och pedagoger så är det inte så många som pratar om skolfederationslösningen, de känner inte till den. Däremot pratar man med kommunfolk, kommunstrateg, kommunutvecklare och liknande, där kommer kraven. Det är till och med så att kommunen har skrivit in det när de gör upphandlingar till exempel, att man ska ha en skolfederationslösning. Det är någonting som vi jobbar för, vi vill ju också vara med i den gemenskapen, annars får vi ju inte leverera våra produkter som vi har.
- Så från ert perspektiv är detta redan på plats?
- Fredrik: Nej, inte riktigt på plats men vi jobbar och har fokuserat på innehåll nu i några år och kommit i fatt med Skolfederationen. Vi gick med ganska sent om man jämför med de andra som sitter här i panelen och vi har en resa framför oss att göra. Vi avvaktade lite där för att se vart tar det vägen också. Men som sagt, vi var sist in i Skolfederation av de stora förlagen så att vi har en resa framför oss.
- Jenny: Vi har jobbat tillsammans med de här kommunerna som har varit piloter och känner att vi vet vad som krävs av oss, och försöker på bästa sätt stå till tjänst med de önskemål som kommer. Det kommer säkert komma nya, för varje kommun lär vi oss lite mer och lite nytt. Så klart är detta inte en utveckling som står stilla heller från er sida eller från de möjligheter som det öppnar, så det gäller att vara på tårna och följa med och se. Men det är helt klart så att ju fler kommuner som kommer med, desto större kommer intresset bli bland fler. Att sprida ordet är viktigt för er som har börjat med det, till era kommunkollegor runt om i landet, för jag tror att det här absolut är framtiden, att man kommer ur det här lösenordsträsket.
- Patrik: Vad jag kan säga ytterligare är att jag tror den utmaning som förlagen har, handlar lite grann om; vi i vår normala dialog med skolan så pratar vi med lärare, det är ju lärare som köper läromedel. Man tänker inte på det stora värdet som Skolfederation skapar som är en

single sign-on-lösning, när man pratar med lärarna så har de inte sett problemet. Det är den ena sidan och när man pratar med IT-avdelningarna tycker de att det är en självklarhet att man ska göra det här via Skolfederation. Vi upplever inte att det finns ett motstånd där utan att kunna tillhandahålla single sign-on och det värde som man ser utav det är uppenbart.

Däremot så hamnar vi i kul diskussioner därför att vi försöker prata med IT om hur användarscenariot ser ut utifrån en lärare, medan IT mer vill prata om single sign-on. Vad är viktigt, är det single sign-on eller ett tydligt användarscenario? Jag tycker att när vi pratar om oss, ska vi inte prata om läromedelsförlagen utan om portaler. Vi kanske borde ha blandat upp här med nästa panel som kommer för allt här sitter ju ihop och det är ju den upplevelsen som läraren möter och det är den som driver användandet. Single sign-on är en kritisk framgångsfaktor för att få det där att funka, det blir ett spännande resonemang. Om vi tittar på Liber som företag och organisation utifrån det standardiseringsarbetet som vi har gjort så har vi en färdig organisation för att möta de här frågorna. Vi har dokumenterade processer för hur man går tillväga för att göra det här o.s.v.

Vi har en liten större utmaning, tror jag, än våra kollegor har för vi har en mycket bredare portfölj utav olika typer av e-läromedelskoncept vilket gör att, som Gleerups nämnde med online boken, så är det ett sätt att autentisera då har du ett användarscenario. Men om vi tittar på till exempel vår efter sex-lösning hur användarscenariot ser ut för läraren och hur man använder den tjänsten, är radikalt annorlunda. Då kommer vi ställa nya krav på kommunerna hur vi ska federera in den lösningen och tillhandahålla single sign-on o s v. Det finns en komplexitet som vi tvingas ta upp med kommunerna och diskutera igenom som i grund och botten landar i användarscenariot.

- För att fånga den och lite av det som Kristina hade uppe i morse. Om jag minns siffran rätt så var det så att 25 % av dem som jobbade inom Webbstjärnan som sa att de 2017 bara skulle använda digitala resurser i sitt arbete, men inte traditionella läromedel, det var i alla fall inte det som var den självklara delen för de här 25 %. Det här är ju naturligtvis en intressant fråga för er. Hur möter ni den förändring som uppenbarligen syntes i Kristinas presentation, hur man tänker som lärare, att man utvecklas, att man kan utveckla sin professionella roll som lärare med digitala resurser och så var det inte så självklart att ni fanns där. Hur väl tycker ni att ni motsvarar dem här behoven, hur lång är er resa till ni kan säga att ni bara säljer digitala läromedel?
- Patrik: Jag kör vidare och pratar om användarscenariot. Som hon beskriver den här energin av att jobba med de nya verktygen det är någonting vi ska omfamna och älska, det är något positivt och en enorm kraft i det. Även om inte alla lärare gör det så är det en tidsfråga, det kommer ske en förnygring utav lärarkåren, det bara är så, så här kommer det vara. Det som också bara kommer att vara, det är de formella kraven om att läraren faktiskt ska utgå från det centrala innehållet anpassat till läroplanens syfte. Man behöver verktyg för att utveckla elevernas förmåga för att klara kunskapskraven, det kommer inte heller ändra sig. Så den fråga man måste ställa sig är hur använder vi lärarnas tid mest effektivt? Det är ju vårt jobb, vi måste motivera att vi hjälper era lärare att använda sin tid mer effektivt och få mer tid för eleverna, det är den första vi har. Den andra frågan man måste ställa sig utifrån ett skolperspektiv är hur säkrar vi likvärdigheten? Jag tycker att det man ser nu på den undersökningen, vad hon beskrev är att digitaliseringen driver en mer olik skola och det tror jag inte att någon i det här rummet vill. Där tror jag, hjälpa lärarna att säkerställa de formella

krav som faktiskt läroplanen ställer samtidigt som vi skapar en bas för en likvärdig skola. Jag tror att vi har en jätteljus framtid.

- Marcus: Du frågade hur länge det dröjer innan vi säljer bara digitala läromedel. Om vi säger så här då, hur länge dröjer det innan ni kan erbjuda ett helt digitalt alternativ för alla i hela skolan och då kan jag säga att vi är redan där från årskurs 4 till hela gymnasiet, så som vi ser det. Vi har en liten bit kvar på 1-3. Men det innebär att det blir upp till användaren att avgöra det egentligen, när vi ska sluta med tryckta grejer. Det där med att många kör helt digitalt 2017, vi ser att i vissa områden på gymnasiet till exempel, i språk där har redan det passerats. Vi har flera läromedel där fler väljer ett helt digitalt alternativ idag, och det är ju jätteroligt. Sen tar det nog längre tid i andra, jag tror det kommer ta längre tid för 1-3 till exempel, men det där är inte så långt borta. När det är som sämst kanske det är 10-25 % som redan idag gör det av dem som vänder sig till oss, då vi bara kan jämföra med oss själva.

Vi har till skillnad från Liber ett smalare erbjudande, vi har bara en variant, ett helt digitalt läromedel som vi kallar för interaktivbok och sen har vi då ett komplement, det beskrevs ju i Kristinas undersökning där om dem som använder komplement. Vi ser fler och fler som tar den här komplementmodellen, tryckt och digitalt, som ett insteg och sen väljer man det helt digitala.

Apropå Spotify, där är vi redan nu också. Vi har börjat med det att ta ett fast pris i månaden och så får ni allt. Vi är där nu men på försöksverksamheten och vi har några skolor som har hoppat på detta. Det kommer synas mer publikt redan nu i höst. Jag tycker vi möter det rätt så väl och vi har mycket att lära oss också av dem som använder det, för vi utvecklas i takt med att vi får nya krav. Men det är inte så långt borta som man kanske kan tro.

- Fredrik: Jag vill också säga att Sanoma också har en diversitet av produkter. Vi går inte bara med den interaktiva online-boken utan vi har ju 'blended learning' där vi har spelifierade öar. Vi har vissa träningsprogram som riktar sig mot dyslektiker som är helt digitala. Vi har också app-utveckling där vi jobbar bakåtsträvande tyckte några konkurrenter, där man kan jobba offline. Sen har vi ett krav från våra aktieägare också, de vill ha en snabb återkoppling på det de satsar. Men vi satsar också framåt, vi måste följa med framåt och se vad gör marknaden, vad gör våra konkurrenter? Det handlar om att dels vara där vi är, men sen också springa framåt och vara med. För det digitala kommer ju, det är inget snack om det. Sen om det är 2020 50/50 som jag hört en siffra på, att år 2020 ska 50 % av allt som säljs vara digitalt, vet inte.
- Men är det önskvärt att öka takten i användningen av digitala resurser i skolan?
- Fredrik: Ja alltså digitaliseringen är ju inget självändamål i sig, det finns så många parametrar som måste hänga med. Den viktigaste parametern är dels att infrastrukturen håller. För de som får skulden för det, det är ju vi som producerar innehåll om det inte funkar med uppkoppling. Användarna vet inte var någonstans på vägen det fallerar, de ser att sidan inte laddas och det står Sanoma utbildning högst upp, då är det ju vi som åker tillbaka på det. Det var ju det som Lennart sa alldeles nyss, att håller inte i ledningarna ledsnar ju också användarna.
- Det vet alla som har åkt tåg att om infrastrukturen inte finns där så kommer man ingenstans.
- Jenny: Det är inget självändamål att det är digitalt, som innehållsleverantörer ska man göra ett innehåll som passar den kanalen, man ska anpassa kanalerna efter innehållet snarare. Vissa saker passar ypperligt att ha digitalt och då ska man självklart ha det digitalt och då ska det vara tillgängligt för den som vill använda det på ett smart och smidigt sätt. Det som

kanske är bättre att göra analogt det ska man leverera analogt. Jag tycker att det viktiga är att det vi levererar digitalt dels är tillgängligt och dels passar och är anpassat efter de kanalerna som vi erbjuder det i, för då kommer det också bli använt, för det är det vi vill. Att vi gör jättefina saker som ligger och ingen tittar på det, då har vi lagt vår energi på fel ställe.

Det viktiga är att vi vet vad användarna vill ha och vad det är som löser användarens problem. Ibland handlar det om att man vill ha ett häfte och skriva upp saker i och träna på att skriva förhand kanske, medan andra gånger vill man absolut inte lägga energi på att skriva för hand utan man vill bara lära sig utan att läsa i en bok, man vill ha det via en annan kanal, till exempel en digital kanal och då ska vi erbjuda det. Där har vi vår viktiga uppgift att anpassa kanalerna efter hur behoven ser ut.

- Det som inte finns i mobilen finns inte, vad svarar du på det Patrik?
- Patrik: Jag blir svettig, ja vi har fått lite däng där, vi har lärt oss av det också. Det har varit en spännande resa därför att vi har ju väldigt höga kvalitetskrav. Men verkligheten ser kanske ut på ett sätt utifrån där vi traditionellt har kommit ifrån och på ett helt annat sätt ute på skolgården eller i den situation där eleverna tar till sig den här kunskapen. Vi har sett användarscenarios som vi inte ens kunnat drömma om, vi blir helt förvånade över hur eleverna väljer att använda våra produkter som de inte alls var tänkta till så det är bara tillbaka till skrivbordet och tänka om.

Du frågar vad strategin är, eller vad är målet att nå 100 % digitalt. Målet är att hjälpa alla skolor att säkra upp att alla eleverna klarar kunskapskraven. Det målet, det är det vi brinner för. Precis som det sägs här att om det är i pappersform eller digital form, det är en sekundär fråga. Verkligheten är den att det sker en enorm utveckling här och då gäller det att hänga med och då är det lyhördsenheten. Jag vill också koppla an till Spotify-diskussionen, så om någon vill ha en Spotify-lösning så är ni välkomna att komma till mig. Vi har allt det centrala innehållet för i princip alla årskurser klappat och klart, tillgängligt digitalt. Så det är inga problem, den hållplatsen har vi redan passerat. Problemet är att huvudmännen har ingen strategi för att säkra det centrala innehållet för alla elever och lärare. Har man inte det och ser man inte det som en del av sin strategi, man har en strategi för att säkra att det finns hårdvara, det har man en strategi för. Man har en strategi för att säkra att det finns en internetuppkoppling men har man en strategi för att säkra det centrala innehållet så som de formella kraven ställer? Nej, det är delegerat.

- Nu har vi fått en del intressanta definitioner av Spotify, att man kan få Spotify med bara en artist.
- Marcus: Jag tänkte säga att alla våra interaktiva böcker fungerar i mobilen och har gjort det sedan start.
- Ni har uttryckt ett positivt förhållningssätt till Skolfederation och ni ser det som en av de vägar ni behöver gå framåt. Vad ser ni framöver, vad behöver Skolfederation göra för att detta ska komma ett steg till? Hur ser ni på det fortsatta samarbetet?
- Marcus: Först och främst måste fler kommuner och skolor koppla upp sig och då kommer vi säkert lära oss mer om vad som behöver göras. SE gör ett fantastiskt jobb men vi vill få lite verkstad och det börjar hända. Det är först och främst det vi ser fram emot.
- Hur skulle det gå till, hur får vi fler skolhuvudmän att haka på?

- Marcus: Det är väl det som händer här, fortsätta som vi gör. Jag tror att en sak som skulle hjälpa är det som nämndes tidigare i förra panelen, en sorts erfarenhetsutbyte, man berättar *”så här lång tid tog det, så här svårt var det och det här gjorde vi”*. Ju fler som hakar på desto fler sådana erfarenheter kan man presentera och så blir det lättare för nästa som hoppar på. Men jag tänkte på en liten solskenshistoria, det finns andra saker som kommer av Skolfederation som vi inte hade tänkt. I Sundsvall körde vi en pilot som är i princip avslutad eftersom vi i stort sett är igång. Men då föddes ett nytt projekt där som handlar om elever med funktionsnedsättningar som startar nu och det hade vi inte med i planen från början. Nu startar vi en ny pilot kopplad till Skolfederationen i Sundsvall och kollar hur Skolfederationen påverkar de eleverna. Vi har ett stort gäng specialpedagoger som är på väg in nu och så ska vi kolla under det här läsåret hur det påverkar dem. Den blir säkert bredare än Skolfederationen, den kommer säkert handla om läromedel i största allmänhet. Men på samma sätt som det här är ett forum för IT i skolan på lite bredare front, så ser det nog ut för oss också. Jag tror det kommer föda fler projekt vid sidan om Skolfederation.
- Vi skickar den vidare till Staffan, det är ett intressant perspektiv, den frågan om tillgänglighet.
- Fredrik: Det viktigaste som jag ser det är det som är igång, och det är den här single sign-on-lösningen som måste fungera för barnen. Det såg vi redan här på de inledande bilderna med alla de inloggningar de har, och där är det i gång. Sen är det infrastrukturen som är otroligt viktig för oss leverantörer, det måste fungera, motorvägen måste gå ända fram till varje enhet. Angående frågan från föregående panel gällande molnbaserat, vi släpper en produkt som är molnbaserad som har funnits i kommunerna sedan 90-talet och över hälften av kommunerna använder den idag. Men det tar tid att ta fram saker, vi har jobbat med den i två år, när man jobbar med digitalt så är det ingenting man snyter ur handsken. Många av förlagen jobbar också med att konvertera gammalt flash, som då inte fungerar på nya enheter. Vad står vi inför morgondagen, är det något nytt som kommer då, vad händer? Om jag ska sammanfatta det där utan reklam, single sign-on och motorvägen måste fungera ända fram.
- Lite hemjobb för kommuner helt enkelt.
- Jenny: Jag tror att bara det att vi får igång det här med single sign-on kommer säkert göra att fler använder digitala läromedel vilket är målet med all vår utveckling. Det här underlättar det, för det är en stor utmaning. Vi försöker göra det så enkelt som möjligt, men som många säger här så finns det ingen helgjuten lösning för de allra yngsta barnen förrän kanske det blir superenkelt, sömlöst och läraren kan logga in innan och det fungerar. För de yngsta barnen tror jag att där har vi den största utmaningen. För de äldre, de fixar det här med Skolfederations lösning idag men de yngsta barnen kanske inte ens fixar detta. Där tror jag att det finns en stor utmaning.
- Patrik: Jag tror vi är inne i en konsolideringsfas, jag tycker att den idén som Skolfederation har presenterat duger gott och väl den närmaste tiden. Vi behöver inte hitta på nya saker utan nu konsolideringar. Jag tror att vi som leverantörer kan bli ännu tydligare mot kommunerna med avseende att strukturera arbetsprocessen, jag tror att kommunerna kan utbyta erfarenheter. En skolfederationsintegration skulle man vilja riva ihop på två timmar, det är inte verklighet idag men när vi är där och får det att fungera och det är så enkelt, då har vi fått kraft bakom single sign-on. Jag tycker att single sign-on är *”the killer application”* utifrån Skolfederationsperspektivet här och nu och kommer att vara det ett år till.

- Ni fick ju också en läxa att det var så få pedagoger som använder digitala verktyg för sitt administrativa arbete. Där får nog ni gå hem och verkligen se till att det ni gör och levererar och som pedagoger använder också blir enkelt att föra in i den fortsatta, om vi nu kallar dokumentation och bedömning, för en administrativ process. Den tar i alla fall en hel del tid.
- Lennart reflektera, någon fundering kring detta, du var med på första delen, vad fick du för tankar när du hörde leverantörerna?
- ❖ Lennart Henriksson, Sundsvalls kommun: Det är inte lätt att reflektera, men det är ganska diversifierat det vi säger. Det jag tror vi som kommuner ska tänka på, är att bygga en infrastruktur med metakataloger och andra saker som är oberoende av de tjänsteleverantörer vi har, så att vi inte måste börja om och göra resan från början igen vid nästa upphandling, och där är Skolfederation ett väldigt viktigt inslag. Sen är det viktigt att vi inte är direkt leverantörsberoende när vi hanterar all data och attribut mm. Utan när jag gör nästa upphandling om några år, då krävställer jag och så rullar bara grejerna in och det är den första av de viktiga sakerna att tänka på i kommunerna. Den andra är att vi är i en brytningstid, det är väldigt stark brytning "*ska jag använda digitala eller inte*", hur pass enkla ska de vara? Den tredje reflektionen är att vi inte har valt att köra 1 till 1 överallt, vi kör på gymnasieskolan och enstaka öar på grundskolan. Det är ett ekonomiskt val såklart men det är även ett strukturellt val. Personligen tror jag inte att vi kommer fortsätta pytsa ut digitala läroverktyg till våra elever 1 till 1, att det är kommunernas variant. Utan eleverna kommer att i stor del ha med sig och vi kommer förse dem som inte behöver, självklart ska det vara likvärdighet och möjlighet, det är en helt annan sak. Det är en tredje reflektion som är lite intressant.
- Nu vidgade du frågan om det plattformsoberoende, nämligen i vilken enhet som helst oavsett var den kommer ifrån och vem som äger den. Ja, det är bra.

PANELDISKUSSION 3 - Tjänsteleverantörernas vision för skolan och hur Skolfederation ska användas. Vad är viktigt att göra nu?

https://www.youtube.com/watch?v=2FwsujQriYA&list=PLtDs7N_g_eiYZ-cxdGuTBS6qn_JXa94Zq&index=3 31 min och 30 sek in i filmen

MODERATOR:

- Mats Östling

PANEL:

- Martin Tiberg, Invigos
- Per Brahm, Learnify
- Palle Girgensohn, Ping Pong
- Jonas Ryberg, Unikum
- Mikael Jansson, Tieto – deltog ej p g a sjukdom

PUBLIK:

- ❖ Marie Spetz, Helsingborgs stad

- Detta är ett försök att beskriva tjänsteleverantörer som levererar någon form av plattform i vilken pedagoger och elever kan finnas men som naturligtvis också närmar sig innehållsfrågan och på ett eller annat sätt har samarbete med de som var i panelen tidigare. Presentera er med namn och något mer:
 - Martin: Vi är här för första gången som vi visar upp oss i ett offentligt sammanhang. Vi har en liten monter här utanför. Vi jobbar för att radikalt förbättra digitala skrivverktyg, skrivpedagogik och skrivkunskaper i skolan. Vi samarbetar med forskare och skolvärlden för ett gemensamt projekt som heter "alla kan skriva". Vi ska leverera ett verktyg som är bättre än Microsoft Word, Apple pages och Google docs.
 - Palle: Ping Pong är ett läroverktyg, en virtuell läromiljö som har varit en molntjänst sedan 1997 (långt senare fick man reda på att det hette molntjänst), den används mycket på universitet. De senaste 7-8 åren har vi börjat jobba mycket med skolor också. Jag har varit väldigt engagerad i Skolfederation som idé redan från början som kommer från SIS (Standardiserings Institutet) arbetet, därför att jag tycker det är så viktigt och att det tog mycket tid. Men jag jobbar mycket med just identitetsfrågor på Ping Pong.
 - Jonas: Unikum är en webbtjänst som används i skolor, ungefär 800 000 användare idag så troligen den största webbtjänsten som finns i landet i det här området. Vi handlar om att stödja samarbete kring en massa pedagogiska processer och vi är byggda för den här situationen med plattor och mobiler. Vi fokuserar på det pedagogiska så för oss är det väsentligt att man kan använda många verktyg tillsammans. Vi är gjorda för att användas tillsammans med Google apps eller Office till exempel. Om vi inte har löst de frågor som Skolfederation hjälper till att lösa då får vi problem, då det blir krångligt för Maries användare i Helsingborg till exempel. Eftersom vi är fokuserade och nischade så är det otroligt spännande att få vara med i den här situationen för det är så viktiga frågor eftersom vi kombinerar mycket med andra verktyg.
 - Per: Learnify vi jobbar precis i gränslandet mellan lärplattform och innehållet och väldigt mycket med de rent pedagogiska processerna, inte så mycket administration överhuvudtaget. Vi var ganska tidiga med Skolfederation och var också med i det inledande

arbetet inom SIS och de två första piloterna tror jag, i Uppsala och Sandviken, och har hunnit samlat på oss en del erfarenheter från det.

- När Skolfederation gick igång tillsammans med det som då var SIS-arbetet, alltså standarder kring digitala resurser och hur de ska få plats och fungera ihop med olika typer av plattformar, då fanns den tanken att det här byggde på att innehållet var en del och plattformen en annan del, att det var väldigt viktigt att ha med de här komponenterna. Ser ni att arkitekturen eller det tänket fortfarande håller? Eller håller vi på att röra oss mot att det inte längre går att skilja på de som är tjänsteleverantörer och de som är innehållsleverantörer?
- Martin: Jag håller verkligen med om det som finns underbyggt i frågan att gränslandet går ihop. Men jag skulle vilja vidga, att det inte bara är innehåll och plattform som går ihop utan det är pedagogiska arbetsmetoder, det är kollaborationsmöjligheter. Så att innehållet är en del av undervisningen men det är faktiskt inte det viktigaste. Det är viktigare hur man samarbetar för att skapa en spännande lärmiljö både i klassrummet och i den digitala världen. Det är viktigare vad man arbetar med för olika pedagogiska arbetsmetoder, hur man jobbar med motivation och med lärande. Så absolut går det ihop men det är bredare än bara innehåll och plattform.
- Palle: Jag håller fullständigt med, det är ju det vi tillför egentligen. Antingen kunde man ha vilken portal som helst bara för att hantera att man kom in i systemet och sen kan man använda de olika förlagen eller andra verktyg för att ha läromedel. Men det handlar inte bara om läromedel, det handlar om att man ska ha till exempel kollaborativa hjälpmedel, pedagogiska arbetsmetoder, allt det här är centralt.

Men jag tycker inte Skolfederation ska ta det ansvaret riktigt, jag tycker det är jättebra att Skolfederation ska vara den här låga grunden som Staffan alltid pratar om, att den ska sköta just inloggningen. Det är ett stort ansvar för alla leverantörer, för alla leverantörer idag bygger egna öar; *"här är vårt verktyg och där loggar man in och så slänger vi på Skolfederation"*, då är det en liten knapp vid inloggningen. Sedan är man inne i ett helt eget verktyg som är för den här mattekursen och sen har man nått annat för andra kurser. Det är inte så lätt att hålla reda på för eleverna, eller för lärare att sammanställa det här när man ska göra en bedömning. Man har massor med olika verktyg, eleverna har varit ute och så hittar man något gratisprogram som man använder och så ligger sakerna överallt och så ska man få ihop det där för att göra en vettig bedömning. Där tror jag att det finns ett jätteansvar, inte för Skolfederation, men för oss leverantörer att se till att få ihop systemen ibland. Till exempel försöker vi få innehållsleverantörer att göra så att vi kan presentera innehåll i Ping Pong och leverera tillbaka data så att man kan göra en formativ bedömning i verktyget.

- Jag plockar upp det här med Spotify. Idén med den är att det finns en, sen om det är en app eller en liten ikon som man klickar på och sen dyker det upp hur mycket som helst från alla möjliga håll och kanter. Det vill säga det finns ett enkelt sätt att komma åt allt som finns inom Spotify. Det vi rör oss mot nu när ni pratar om olika tjänster, det var någon som sade att vi behöver ha många fler leverantörer, det betyder fler tänkbara kontaktpunkter, länkar, knappar, ikoner, vad det nu är för någonting. Var samlar man det här? Det är det som är styrkan med Spotify, inte att musiken är digital utan att det finns en ingång. Samtidigt såg vi att det var 49 % av alla högstadieelever som aldrig hade använt den här tänkta ingången. Hur

ser den här portalen/ingången ut, så att man inte tänker att vi har löst det med inloggningen men vi har fortfarande myriader utav tänkbara vägar att nå detta som vi är inloggade till?

- Jonas: Ta den här frågan kring Spotify, vad är innehåll och vad är plattform o s v, och så kopplar man tillbaka till metoder och utgångspunkter för allt det här. Som rektor, som pedagog, och gärna som huvudman bör man utgå från en pedagogisk idé om verksamheten. I det här tror jag att det kommer att bli tydligare och tydligare framöver, att man behöver utgå från någon form av värdegrund och idé när man funderar och frågar leverantörer vad är deras utgångspunkt, vad är deras syn på hur lärande går till?

Vad som är väldigt spännande, jag blir nästan rädd när jag hör allt det här om Spotify och läromedel, för vad är den stora skillnaden mellan att konsumera musik och ingå i en lärande process? Jo det ena är ett mottagande och en konsumtion, det andra som jag hoppas att mina barn får vara med om i sina skolor är något helt annat. De är med och skapar, det är en dynamisk process som är svåröversäglig och det har väldigt lite att göra med Spotify. Man kan ju konstatera att det sker en liten delning i den här branschen. Det är aktörer som går mot standardiserat innehåll, jättelåg funktion och få tillgång till det och vi kan konsumera det här innehållet, jättesmidigt och det har ett värde absolut. Sen har vi andra aktörer som går parallellt åt ett annat håll, som handlar om att utgå från just metod och process, idé om hur vi kan lära och hur vi kan interagera och då landar man i helt andra slutsatser om vad som är viktigt. Jag tror att båda delarna kan behövas, men jag tror under överskådlig tid kommer det att vara otroligt väsentligt att alla ni som sitter i kommuner tänker *"vad vill ni själv, vilken läroprocess vill ni ha?"*. Och att ni faktiskt frågar alla oss leverantörer så att vi får varudeklarera oss själva där. Ni kommer komma fram till att fler av oss inte passar era idéer kring lärande. Jag tycker det är otroligt intressant och lite skrämmande det här om Spotify-diskussionen, jag hoppas att mina barn inte går i skolor där man bara tänker så.

- Per: Vi på Learnify har försökt samla innehåll, jag tror att vi har hållit på i 12 år att samla innehåll från olika ställen och försöka tillgängliggöra det på ett så enkelt och smidigt sätt som möjligt. Fått upp ett antal hundratusen olika resurser fria till olika grad o s v. Det vi har sett och lärt oss efter vägen är det här som ni är inne på, att man behöver samarbeta kring det, kollaborativa verktyg, medskapande, att använda de här och att bygga någonting eget. Nästan varenda lärare vill kontextualisera och bygga om saker och ting i sitt sammanhang, så det är jätteviktigt. Däremot tror jag att innehållet fortfarande är väldigt viktigt, vi behöver mer innehåll. Vi lägger en 0,5 % av skolans budget på läromedel, det jag ser är möjligt med att använda IT i skolan det är att det står för en ganska stor del av hela värdet, alltså vad vi kan skapa. Skulle vi ta ut hela potentialen bara med de verktyg som är tillgängliga idag så skulle det kunna stå för 10-15 % kanske ännu mera. Vad sade du senast Lennart, 25 % av satsningen borde vara kring innehållet och den biten, och sen kollaborativa verktyg och annat på det. Det tror jag är en jätteviktig bit när vi tittar på vad som är möjligt kring det här, vi måste se det på andra sätt och det kanske vi kommer in på i flera frågor.

Återigen, det är intressant med det här med rektorerna som ni pratade om i Sundsvall, att få till en förändring, ett förändringsledarskap för det saknar vi. Vi ser en jättestor skillnad på det när vi är ute och utbildar lärare. Vi har kört igenom närmare 5000 lärare i utbildningar de senaste par tre åren här. Där finns ett engagemang kring skolläringen att lyfta de här frågorna, inte bara att implementera en plattform eller att komma igång och använda ett läromedel, utan verkligen höja kvalitén och åstadkomma en riktig utveckling. Där ledningen är engagerade kring det här och tar ett engagemang och det är otroligt stor skillnad på vilket resultat man kan ha. Där tror jag också ambitionen finns på din första fråga, att var har vi

gränslinjen mellan systemen? Det är inte frågan om att implementera ett system utan det är att lyfta hela verksamheten och se vad vi vill åstadkomma. Vad kan vi göra för något med det här? Vi behöver färdigt innehåll och kollaborativa processer, mycket strukturkapital som vi behöver få till i den här vägen. Det tror jag vi är ganska dåliga på inom skolan att samutnyttja, att verkligen lyfta oss framåt. För mycket görs på väldigt många olika ställen.

- Det är intressant att det ni egentligen säger, er vilja ställer ett ganska stort krav på skolhuvudmän, att om de ska anskaffa er handlar det inte om att köpa en plattform, det handlar om att egentligen skaffa sig ett pedagogiskt processtöd. Det är få sådana upphandlingar måste jag säga att jag har sett som har den inriktningen. Det är ganska enkelt att beskriva plattformstrukturen, det ni beskriver är mycket mer utmanande förstås.
- Vad tänker ni om Skolfederation framöver? Vad är nästa steg? Vad skulle ni se?
 - Martin: I och med att vi tillhandahåller en pedagogisk miljö inklusive arbetsprocesser och samarbete, så vill vi naturligtvis att Skolfederation ska standardisera och stödja det så väl som möjligt. Det innebär att vi måste hålla koll på vilken elev som har vilken lärare, i vilket ämne, i vilken tidpunkt. Är den här eleven på lektion just nu eller jobbar hon med sina läxor? Då kommer vi att anpassa användarupplevelsen därefter, så vi måste ju hålla koll på det här. Om man jobbar i en klass och så helt plötsligt splittrar man den i två så att det blir två halvklasser istället med varsin pedagog som lärare. Ja då måste de kunna jobba bra med vårt verktyg och leda undervisningen både i klassrummet och den digitala miljön i den situationen. Så för Skolfederation blir det kanske ännu fler attribut, om man ska kunna stödja de pedagogiska användningsområdena som faktiskt finns i skolan.
 - Intressant, du pratar om någon slags situationsbundet attribut. En beskrivning av inte bara vem jag är utan också var jag gör det jag gör.
 - Palle: Det var spännande, det hade inte jag tänkt på. Jag tror inte att Skolfederation ska bli så jättemycket mer komplicerad eller djupare egentligen. Det dyker upp ibland behov av attribut men det är egentligen inget jättestort kliv framåt. Utan att försöka att sprida kunskapen, sprida budskapet "*Vi kan det här med Skolfederation*" det skulle jag vilja att alla kunde säga, alla leverantörer. Det tycker jag är en jättebra sammanfattning, för det är det där det handlar om. Tekniken finns så se till att den sprids. Det är bara att jobba på.
 - Jonas: Jag håller helt med om tanken att hålla med en tajt käpp, tajt idé och en jätteviktig funktion, blir ni för svampiga då blir det svårt att driva utvecklingen och ni kommer bli otydliga också. Men det man kan fundera på, det är att kunskap om det här är en bristvara för det är svåra och komplexa frågor i en snabbvärdig värld. Ett sätt är, precis som Palle är inne på, att ni kan hjälpa till att sprida kunskap på alla olika nivåer till huvudmän, till leverantörer o s v, för att säkra att man förstår vad det här är och inte är. För man hör så mycket olika saker kring vad ni skulle kunna vara, så det behöver bli mer kunskap. Nästa sätt att använda den här kompetensen det är ju att ni agerar i en omvärld som ändras fort och det är svårt för till exempel huvudmän som inte har folk på heltid och som ska analysera, att bilda sig en uppfattning om vad är vettiga riktningar framåt. En möjlighet för Skolfederation är att inte ändra kärnan i sitt uppdrag men kanske fortsätta vara aktiv kring att peka på områden runt omkring, till exempel autentiseringsmetoder eller tillitsramverk av andra typer. Det kanske inte är ett skäl att kliva in i det men att agera proaktivt i sin omgivning i högre omfattning så att strukturen runt omkring blir så bra och proffsig som möjligt för eleverna.
 - Per: Vi sade i tidiga möten att Skolfederation skulle vara smal och grund och att det är ett begränsat uppdrag, det är väl det vi är inne på allihopa, att det är bra. Sen tycker jag att en av styrkorna är när det verkligen kommer upphandlingsunderlag och förfrågningar där de

skriver in att *"här ska vi följa Skolfederation"*. Det är klart att det vore intressant att driva utvecklingen på flera områden, att få till det, att få ett samarbete att få ett tryck, för det är många tjänsteleverantörer med här nu och ska man driva det är det bra att driva det gemensamt på olika sätt. Men det är nog bra att hålla den här smal och grund på vissa sätt, men nosa lite och se vad är nästa steg vad är det för någonting vi kan driva utvecklingen på och sätta gemensam press på varandra, både på dem som ska köpa och de som ska leverera tjänsterna.

- Martin: Jag vill komma med en liten utmaning. Nu har vi en teknisk standard inom single sign-on, eduroam ser jag som ett andra ben. Det man skulle kunna överväga skulle ju vara att gå in på det juridiska området. Där ser vi att det är precis samma problematik med att varje skola, kommun och leverantör måste sluta avtal med varandra och det blir en väldig mesh. Där vet jag att SKL tittar på lösningar för att hjälpa kommuner med standardiserade upphandlingar. Skulle man framöver kunna gå så långt att man sluter avtal elektroniskt och gör saker väldigt enkelt för både kommuner och leverantörer? Det kanske tar mer än tre år men det kanske kan vara ett framtidsområde för Skolfederation.
- Vi tar någonting som har funnits med ända från början och det var ett medvetet val att inte täcka in alla tänkbara krav och behov. Det handlar om den förstärkta inloggningen där man gör det lite säkrare än bara ID och lösenord och använder någon typ av manick, dosa, sms för att förstärka det krav som datainspektionen ställer när man ska transportera känsliga personuppgifter över internet. Det finns en sådan tanke, det finns en teknisk struktur för att göra det. Ser ni att det skulle underlätta för kommunerna eller är det att höja den tekniska ribban högre? För ni har pratat om att vi ska jobba på tålmodigt, vi ska se till att det blir av, ska vi då tillföra någonting som gör det möjligen lite mer tekniskt komplicerat? Eller skulle det göra människor glada, att kunna sköta omdömen, dokumentation och annat sådant på andra platser än i skolan?
- Jonas: En av utmaningarna som era pedagoger och elever har är att de går in i så många olika verktyg och tjänster. Där en del av dem inte innehåller känsliga personuppgifter överhuvudtaget, några innehåller halvkänsliga och en del väldigt känsliga personuppgifter. Om Skolfederation vill vara relevant, för Skolfederation behöver välja väg här och jag vet inte vilken väg som är bäst. Men ett scenario är att man håller sig till den väg där man fokusera på det att man snudd på kan vara anonym och där det inte är personuppgifter. Fast då angriper man inte den centrala frågan för skolan, nämligen att göra det smidigt att logga in generellt. Situationen är ofta att du är inne i några tjänster och sedan behöver du gå in i tjänster som kanske är mer känsliga och då behöver jag gradera upp. Så summan av den här kardemumman är att jag tycker att det är en naturlig fråga för Skolfederation att åtminstone kolla närmare på. Jag tycker det är superbra att man inte springer in i det här, för ni har ju valt i Skolfederation att ta det litet försiktigt och börja med ett litet signalsystem att kunna signalera lite försiktigt att här är det någon som har loggat in med vad vi kallar för två faktor inloggning. Det är ju egentligen ingen säkerhet i det där. Det är naturligt tänker jag att gå in och kolla även nästa steg *"ja vad skulle det innebära om vi försöker standardisera tillitsnivåer, alltså vad menar vi med lite säkrare inloggning?"*

Men jag tycker det är otroligt bra att man inte sprungit in det full fart utan tagit enkla små steg. Men som sagt eftersom den stora utmaningen på samhällsplan inte är en enstaka liten inloggning utan det är att få smidigt inloggning generellt i skolsituationen. Skolfederation är så kunnig och kompetent, jag har svårt att se en annan aktör som skulle vara mer lämpad för att kliva in i det lite svårare i lugn och ro.

- Per: Instämmer
- Palle: Instämmer
- Martin: Jag instämmer och vill lägga till att man har många olika tjänster och det kräver också att man ska kunna utbyta information mellan dem tjänsterna. Det är ett tillägg att fundera på, hur ska Skolfederation relatera till det behovet, om man får omdömen i ett verktyg att man ska kunna få med det till ett annat, till exempel.
- Då kan jag rekommendera att man kan delta i det standardiseringsarbete som finns som en del av det här arbetet som SIS då driver.
- Palle: och man kan läsa den applikationsprofil som du skrev för ett tag sedan med fler andras hjälp, där det finns fler sådana andra lösningar.

- Några funderingar kring det här och kanske också om det här med tekniska komplexiteten eller om det vore en bra händelse om ni skulle kunna jobba med alla inloggningsmetoder?
- ❖ Marie: Ja, alltså den här diskussionen överhuvudtaget som handlar om att kunna differentiera de olika sakerna som sker i skolan, eftersom det kräver olika typ av säkerhet beroende på vad vi gör. Den tror jag vi är oerhört mån om från kommunhåll att man lyfter också, eftersom vi står inför det här att vissa delar av ett åtgärdsprogram kan kräva högre säkerhet. Men det som jag faktiskt gör tillsammans med eleven, själva åtgärden som är beslutad, den kräver ingen sekretess utan det sker i det pedagogiska arbetet. Där skulle jag verkligen vilja betona från oss som huvudmän att Skolfederation jobbar vidare med det.
- Det låter inte bara som att det är ett tekniskt införande, utan handlar också mer om att beskriva hur ser egentligen arbetsituationen ut i dessa olika delar och vilken typ av säkerhet behöver man ha i olika situationer?
- ❖ Marie: Exakt, det är grunden och eftersom mycket av det här är lagstiftat ser det likadant ut för oss alla. Så att vi slipper sitta att jobba var och en i sin kommun med det utan att man kan ta ett gemensamt grepp kring dem frågorna, det tror jag är jätteviktigt.
- Ni fick en annan passning också, detta med avtal - hur betungande är det att skriva avtal med varje leverantör?
- ❖ Marie: Det är lite utspritt, jag tror det ser lite olika ut i olika kommuner men vi jobbar med systemägare för olika system så att det inte är särskilt många avtal för varje person. Nu representerar jag en stor kommun och jag upplever inte det här med avtalshanteringen särskilt betungande faktiskt.
- Ni måste ju ändå ha ett avtal, eller någon slags överenskommelse om att ni får använda den här plattformen, tjänsten, innehållet i vilket fall som.
- ❖ Marie: Ja, och sen är det ju så att mycket av avtalstecknandet är ju redan reglerat när man gör en upphandling eftersom lagen om offentlig upphandling. Vi skriver ofta att så här kommer avtalet se ut och det är upphandlingsenheten som sköter det på något sätt så det har man ganska klart för sig från början, möjligtvis att man tecknar något tilläggsavtal. Men det är ju egentligen ganska standardmässiga sådana avtal, så jag upplever inte att man lägger mycket tid på avtalstecknande och sådant.

AVSLUTANDE PANEL - Vad behöver göras nu?

https://www.youtube.com/watch?v=wFK7hWtpHvw&list=PLtDs7N_g_eiYZ-cxdGuTBS6qn_JXa94Zq

28 min in i filmen

MODERATOR:

- Staffan Hagnell

PANEL:

- Marie Spetz, Helsingborg
 - Jens Lindh, KSL/IT-forum Stockholms län
 - Douglas Potter, Kungälv kommun
 - Mick Hellgren, Sandvikens kommun
 - Lennart Henriksson, Sundsvalls kommun
 - Hans Nilsson, Täby kommun
- Min fråga till er är vad tar ni med er av den här dagen och vad vill ni ska hända nu?
 - Douglas: Det är naturligtvis så att det här är någonting som fungerar och det är bara att köra igång, "just do it". Det vore roligt om vi nästa år, när vi förhoppningsvis träffas igen, att vi då har en rejäl samling utav både kommuner och tjänsteleverantörer som är igång och jobbar med detta. Mina farhågor inför framtiden det är de små, nischade tjänsteleverantörerna hur ska de komma, finns det något sätt som man kan stödja dem på för att tillhandahålla de här tjänsterna? Som kommunrepresentant kommer jag att driva på att ska man leverera tjänster till oss då är Skolfederation ett väldigt viktigt kriterium. Uppfyller man inte det blir det svårt att plocka in det då det blir för dyrt helt enkelt. Men sen finns det alltid ett antal undantag, men så är det i det stora hela.
 - Marie: Det jag främst känner är den här hissnande resan egentligen. För ett år sedan hade Helsingborg inte tecknat avtal med Skolfederation och idag är det 38,600 personer som kan logga in sig med Skolfederation, direktinloggning och tvåfaktorsautentisering för vårdnadshavare, valfritt vilket de själva väljer. Så det blir ett häftigt perspektiv för min del.

Jag tar mest med mig de här kring diskussionerna vi hade om digitala läromedel, hur distributionen kan se ut, hur vi kan underlätta för pedagoger att välja rätt saker och att få ett effektivt sätt att få till det.

- Hans: Ja att vi nu pratar om att det är utifrån verksamheten, alltså från att ha startat det här som en slags idé så är det precis som Douglas och Marie säger, det är på riktigt nu. Men nu måste vi få med alla verksamheter och lärare ska kunna beställa sina tio digitala vad det nu är för någonting och få in det till den grupp man vill på ett enkelt sätt och inte att vi behöver sitta och jobba varje gång. Om vi nu är 68 kommuner eller huvudmän, borde det vara 140 nästa år. För jättemånga leverantörer är ju med i förhållande till hur många som finns, då är jag tillbaka till käpphästen, rektorerna och de som verkligen sköter verksamheten. Det är spännande, nu pratar vi om det på riktigt och det finns, det är jättekul.
- Jens: Från mitt perspektiv är det mycket i regionen hos oss i Stockholms län att försöka verkligen nu att kommunerna börja använda det här och komma igång, visa på goda exempel, visa på nyttorna. För mig var det verkligen en aha-upplevelse apropå det här med eduroam. I en väldigt rörig region där medborgarna rör sig över gränserna, det här skulle kunna vara en bra lösning med eduroam, den ger sin tydliga nytta för våra elever som rör sig

mycket över kommungränserna. Så att identifiera ett antal sådana här nyttor och våga jobba med det strategiskt också om jag tittar utifrån mitt perspektiv. Att både jobba med det här då mot verksamheten men också mot IT-cheferna som förstår vad som är på gång känns viktigt.

- Mick: Det jag tänkte förmedla här nu som sammanfattningen för mig är Lunchen och den lilla resa jag gjorde där som ändå var ganska stor. Det var att gå från bilden av att Skolfederation är en tjänst som jag köper, till att förstå att Sandvikens kommun är en del av Skolfederation och att den är vår. Det var en viktig omställning från vårt perspektiv, att det är vår resa och de här kära kollegorna som jag har lärt känna, att det är vi tillsammans som kan ta det här vidare och skapa förutsättningar för fortsatt utveckling och sätta lite tryck på läromedelsleverantörerna så att de ger oss det vi vill ha när vi har bestämt oss för vad vi vill ha för någonting.
- Lennart: Vilka kloka kollegor jag har som sitter här. För det första e-handelsplatsen måste vi få till, det är en reflektion som är jätteviktig. För det andra så behöver vi vandra vidare, funktionen finns, det är bara att gå in, gå hem och göra det här jobbet i kommunerna. Det går, för tillsammans blir vi starka och då inkluderar jag eduroam också i det här, att i alla fall utreda det, så strategiskt perspektiv.
- Samordning finns det något behov, är det någon som borde göra någonting, är det någonting federationsoperatören kan göra? Har ni någon snabb kommentar på det eller är det ni hemmavid som borde göra allting?
- Jens: Det var ju som du sade tidigare att ett medskick är ju att ni kan skicka in frågor till SKL. Jag tror att det är väldigt klokt, nu när SKL håller på att jobba med att försöka ta ett litet bredare grepp till det här med arkitekturfrågor. Det jag nämnde tidigare jag tycker man har haft ett litet ensidigt fokus av naturliga skäl på det här med vård och omsorg men nu kommer skolan starkt med mycket intressanta tjänster så att nu har vi ett gyllene tillfälle tycker jag.
- Om vi då tar en sista fråga, ska vi ses här om ett år igen och vad är det för något ni vill ha gjort till nästa år? Jag har redan hört ett önskemål och det är att vi skulle fördubbla antalet medlemmar i stort sett.
- Hans: fler huvudmän som medlemmar, det är där fokus ligger.
- Direkt svar på det så tror jag att tittar man på de som är medlemmar så är det typiskt de större kommunerna, så det är ett stort jobb för mindre kommunerna, att paketera en lämplig lösning åt dem. Andra önskemål om vi återses om ett år? Vad har ni för vision - vad har vi gjort? Ska vi ses om ett år igen?
- Alla svarade enhetligt ja att vi skulle ses om ett år igen.
- Då tror jag att vi tar och sammanfattar dagen med den önskan, och önskar alla välkomna tillbaka här om ett år. Vi ska självklart under den tiden se till att fortsätta att vidareutveckla vårt goda samarbete i Skolfederation. Tack så mycket!